

Písomné stanovisko komisie č. 1 VEGA k odvolaniu podanému prof. Štichom, vedúcim projektu 2/0070/21

Na zasadnutí dňa 29.2.2024 komisia VEGA č. 1 na základe predloženej záverečnej správy zaradila projekt 2/0070/21 do kategórie "nesplnil ciele". Vedúci projektu prof. Štich sa proti tomuto zaradeniu odvolal a žiada "bezodkladnú revíziu tohto rozhodnutia". Po preštudovaní odvolania a po opätovnom preskúmaní záverečnej správy projektu je stanovisko komisie nasledovné:

Podľa štatútu VEGA (čl. 2, odstavec 3e) agentúra "zabezpečuje hodnotenie záverečných správ podľa kritérií ustanovených v pravidlách VEGA". Kritériá používané pri záverečnom hodnotení projektov sú verejne prístupné na stránke [1]. Pre komisiu č. 1 tieto pravidlá stanovujú okrem splnenia cieľov projektu podľa záverečnej správy a kvality publikačných výstupov ako **minimálnu požiadavku** pre úspešné ukončenie riešenia projektu pomer $N = P/K$, pričom musí platiť $N > 0,2$. V tomto vzorci je P počet publikačných výstupov ktorých podiel pre hodnotený projekt si určuje samotný zodpovedný riešiteľ a K je riešiteľská kapacita v tisícoch hodín. Zatiaľ čo podmienky splnenia cieľov a kvality publikačných výstupov boli s prehľadom splnené a komisia vysoko oceňuje kvalitu dosiahnutých výsledkov a publikácií, uvedený pomer dosiahol hodnotu $N=0,11$. Komisia bola nútená s poľutovaním konštatovať, že minimálna publikačná podmienka nebola splnená a projekt bol zaradený do kategórie "nesplnil ciele".

Podľa podaného odvolania je toto hodnotenie "byrokratické, chýba mu nadhľad a schopnosť nestranne hodnotiť vedecké výsledky". Komisia je povinná dodržiavať pravidlá stanovené štatútom VEGA. Hoci niektoré výhrady sa dajú považovať čiastočne za relevantné, aktuálne znenie predpisov neumožňuje zmeniť pôvodné hodnotenie "nesplnil ciele". Na druhej strane, aktuálna požiadavka na minimálnu hodnotu koeficientu N je natoľko benevolentná, že takmer všetky podporené projekty obvykle nemajú problém ju splniť, dokonca ju násobne prekračujú.

Stanovisko komisie k jednotlivým bodom odvolania:

1. V odvolaní sa ako "systémová chyba hodnotenia" uvádza, že riešiteľská kapacita pre riešiteľov z pracovísk SAV sa stanovuje automaticky a riešitelia teda nemajú kontrolu nad počtom hodín. Tento mechanizmus pridelovania riešiteľskej kapacity, ako aj kritériá záverečného hodnotenia sú všeobecne známe a ľahko dohľadateľné, fungujú dlhodobo a veľká väčšina projektov s nimi nemá problém. Je na vedúcom projektu aby zloženie kolektívu určil tak, aby mohli byť splnené. Podotýkame tiež, že rovnako automaticky sú na základe riešiteľskej kapacity na SAV pridelované aj finančné prostriedky.

V tomto bode odvolania zodpovedný riešiteľ uvádza ako príklad nezmyselne vysokú hodnotu 2000 hodín, ktorú mal v danom projekte uvedenú pri jeho podávaní. Tento príklad nie je úplne relevantný, nakoľko v záverečnej správe bola táto hodnota v prípade zodpovedného riešiteľa, ako aj u viacerých ďalších riešiteľov, znížená. Podľa záverečnej správy však boli počas riešenia projektu doplnení ďalší riešitelia, ktorí prispeli k ďalšiemu navyšovaniu celkovej riešiteľskej kapacity.

Komisia je však povinná riadiť sa podkladmi a údajmi, ktoré riešiteľ uviedol pri predkladaní a riešení projektu a platnosť týchto údajov potvrdil svojím podpisom. Odborná komisia VEGA nemá kompetenciu zasahovať do vnútorných mechanizmov inštitúcie riešiteľa pri stanovení a vykazovaní riešiteľskej kapacity vykazanej v projekte.

2. Ako "faktické chyby" sú uvádzané pripomienky k počtu pracovníkov a podpora už skončeného grantu VEGA. Obe pripomienky sú irelevantné, pretože do kritéria pre koeficient N vstupuje iba celková kapacita K (a nie počet pracovníkov) a celkový počet výstupov so zohľadnením podielu grantu na nich, ktorý si vedúci sám určil pri vypracovaní správy. Spravodajca ani komisia do tohto podielu nijako nezasahovali.
3. Ako v bode 2.
4. Projekt riešili tri odlišné inštitúcie, za chybu sa považuje "administratívne zmiešanie výsledkov a metrík hodnotenia dvoch diametrálne odlišných typov výsledkov". Táto pripomienka je rovnako irelevantná: komisia je povinná hodnotiť projekt ako celok. Hodnotenie jednotlivých skupín "per partes" neprichádza do úvahy, okrem iného aj preto, lebo sa nejedná o formálne interdisciplinárny projekt. Už pri predkladaní projektu je na zvážení vedúceho, či riešiteľský kolektív ako celok má potenciál vyprodukovať dostatočný počet výstupov.
5. V tomto bode sa vyčíta, že komisia "ignorovala" publikáciu vo vysoko impaktovanom časopise. Kvalita publikácií a výsledkov projektu bola spravodajcom projektu a komisiou vysoko ocenená. Po pomerne dlhej diskusii však komisia dospela k záveru, že pravidlá platia pre všetky projekty rovnako a uvedené minimálne kritérium, aj tak nastavené veľmi nízko, nie je možné obchádzať.
6. Za chybné je považované aj sledovanie citácií. Táto námietka tiež nie je relevantná, keďže citácie sa na uvedenom koeficiente N nepodieľajú a teda neprispeli k rozhodnutiu o nesplnení cieľov.
7. V odvolaní sa ďalej spochybňuje fakt, že výpočet koeficientu N sa týkal kumulatívne celého "klastra diametrálne odlišných inštitúcií". Vid' bod 4.
8. Na zváženie sa dáva náročnosť získania výsledkov. Uvedené skutočnosti by mohli byť brané do úvahy, ak by boli uvedené v záverečnej správe, ale nič podobné sa v správe neuvádza.
9. "Časť výsledkov bola realizovaná aj ako súčasť Európskeho projektu, kde práve tieto výsledky boli komisiou vysoko hodnotené." Komisia nijako nespochybňuje kvalitu dosiahnutých výsledkov výskumu.
10. K tomuto bodu uvádzame len toľko, že pre všetky projekty je spravodajca anonymný. V tomto prípade spravodajca ocenil výsledky projektu, upozornil však na to, že kritérium nebolo splnené. Záverečné hodnotenie bolo odhlasované komisiou.
11. Po podaní odvolania boli vedúcim projektu zaslané dodatočné informácie o ďalších troch článkoch s poďakovaním uvedenému grantu, ktoré vyšli po podaní záverečnej správy. Jeden z týchto článkov už bol uvedený v správe ako prijatý do tlače a teda započítaný, ostatné dva sa v správe neuvádzajú. Tieto články sú publikované vo vysoko impaktovaných časopisoch a potvrdzujú vysokú úroveň projektu. Avšak aj po ich započítaní podľa pravidiel, keďže články uvádzajú 3 VEGA granty v

poďakovaní, výsledná hodnota N by bola maximálne 0,15, čo stále nie je postačujúce.

12. Počas diskusie o odvolaní nám bola doručená komunikácia od profesora Šticha, podľa ktorej uvedené kritériá porušujú štatút agentúry VEGA na SAV. K tomuto uvádzame, že podobné kritériá používajú aj niektoré iné komisie. Opäť pripomíname, že podľa štatútu VEGA a zásad financovania projektov VEGA na SAV sú podľa riešiteľskej kapacity projektu pridelené finančné prostriedky na daný projekt, a preto je opodstatnené brať túto kapacitu pri hodnotení do úvahy.

Záver: Po zvážení všetkých pripomienok komisia konštatuje, že musí trvať na svojom pôvodnom hodnotení. Komisia pripúšťa, že text záverečného hodnotenia komisie pre uvedený projekt neadresoval dostatočne detailne všetky argumenty na stanovenia hodnotenia “nesplnil ciele”, čo mohlo viesť k nedorozumeniu zo strany vedúceho projektu. Aj keď sú niektoré pripomienky uvedené v odvolaní relevantné, ide skôr o nastavenie pravidiel, o ktorých je možné a prospešné diskutovať. Avšak samotné dodržiavanie pravidiel, ktoré sú stanovené, nemôžeme považovať za “byrokratické” ani “dogmatické”. Práve naopak, komisia aktívne prediskutovala možnosť aplikovania prípadnej úpravy kritéria na požadované minimum publikovaných výsledkov a istej tolerancii pri jeho aplikovaní v prípade výsledkov výnimočnej kvality. Prípadná zmena však nemôže byť aplikovaná retroaktívne na diskutovaný projekt 2/0070/21.

Toto stanovisko zohľadňuje názory celej komisie a bolo schválené hlasovaním per rollam dňa 11.4.2024.

doc. RNDr. Richard Hlubina, DrSc.
podpredseda komisie VEGA č.1

Mgr. Anna Jenčová, DrSc.
predsedníčka komisie VEGA č.1

[1] <https://www.minedu.sk/kriteria-pouzivane-pri-zaverecnom-hodnoteni-projektov/>